

# TELEGRAFUL ROMÂNULUI

Telegrafulu este de două ori pe săptămână:  
Duminea și Joi. — Prenumeratiunea se  
face în Săbiu la expediția foiei, pre afara la  
c. r. poste cu bani găta prin scrisori francate,  
adresate către expediția. Pretulu pnenumerati-  
unei pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. n.  
ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 32.

ANULU XXII.

Săbiu în 25 Aprilie (7 Maiu) 1874.

(tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provin-  
ciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. ieră pre  
o jumătate de anu 4 fl. v. n. Pentru princ. și țieri  
stroeine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.  
Inseratele se platescu pentru întâi'a ôra  
cu 7 cr. sirulu, pentru a două ôra cu 5 1/2 cr.  
și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. n.

[Săbiu în 23 Aprilie 1874.

In legatura cu cele publicate în nr.  
din urma despre chirotonirea Presântiei  
Sele P. Archieppu și Metropolitu Teofilu  
Benedel'a avem sa continuăm firulu  
espunerei mai departe.

Dupa finirea s-tei liturghie și dupa  
seversit'a consacraré seu chirotonire de  
cătra Presântitulu Archieppu și Metropo-  
litu Escel. S. P. P. r o c o p i u Ivacicov-  
viciu și Presântitii PP. Episcopi sufragani:  
I o a n u Popasu alu Caransebesiului și  
M i r o n u Romanulu ala Aradului, nou  
chirotonitulu a primitu investitur'a cu  
manthia și cargia. Cu ocaziunea acést'a  
rosti Presânti'a Sea nou chirotonitulu Ar-  
chieppu și Metropolitu T e o f i l u Ben-  
del'a urmatôrea cuventare :

„Prea sântite Sinodu metropolitanu!  
„Multu stimat cleru arhiepiscopalu!  
„Onorata adonare bisericésca!  
„Déca Moisi, pre carele 'lu alese  
Dumnedieu de liberatoriu alu poporului  
seu, cu tôte ca elu, prin puterea și lu-  
min'a spiritului seu, eră în stare de a  
corespunde soliei, ce i s'a impusu prin  
descoperirea ddiésca pre muntele Cho-  
rivu, s'a rugatu dicendu : „Dómne tramite  
pre altulu“ cum de Eu, carele suntu con-  
sciutu de neajunsurile mele, sa primescu  
făra sfiala toiagulu arhiepiscoporu, cu ca-  
rele sa conducu turm'a lui Christosu din  
eparchi'a Bucovine, în pamentulu bine-  
cuventări si alu fericiroi.

„C u p r i n s u de acést'a sfiala, a-si  
dice si en : „Dómne tramite pre altulu !“

„Iéra în tempolu darului, nu cutezu  
de a me retrage dela dispunerile provi-  
dentié, ci însufletitu de încredere intru  
celu prea înaltu, carele se arata puter-  
nicu intru cei slabi, dicu : „Fia voi'a  
Domnului cu mine !“

„Serióse cugetări suntu cele, ce cu-  
prindu în momentulu acést'a sufletulu meu,  
petrondietórie simtiri, ce înunda acum ini-  
m'a mea, dara mai pre susu de tôte, ma-  
rimea, greutatea, și respundietatea chia-  
mării mele de arhiepiscoporu — aceste  
suntu, care me cuprindu și me umilescu  
mai pre susu de cugetu și de cuventu.

„Mari, cu adeveratu mari, suntu inde-  
toririle, pre care le primescu astadi, in-  
detoririle de a fi invetiatoriu, amiculu,  
parintele și medilocitoriu alu poporului,  
câci spre a implini aceste indetoriri, se recere  
ori-ce sacrificiu, fia alu osteneleloru de  
di, si alu priveghiăriloru de nôpte, alu  
petrecerei în postu și în rugaciuni nein-  
cetate, alu parasirei tuturor indemană-  
riloru de vietuire, ba însusi sacrificarea  
vietiei.

„Si ce alta me pôte face, de a me  
supune la astfelu de sacrificii, deca nu  
dragostea evangelica ? carea dupa cuven-  
tulu Apostolului : „Tôte le sofere, tôte  
le rabda, la tôte nadejde are.

„Intru adeveru ! Voiu sa iubescu  
poporulu meu, voiu sa-l iubescu din tóta  
inim'a, si atunci voiu implini si tôte in-  
detoririle mele cătra densulu. Atunci ii  
voi fi unu invetiatoriu apostolicu, unu  
amicu credinciosu, unu parinte spiritualu,  
unu rugatoriu ferbinte înainte lui Ddiu.

„In valulu unoru cugetări că aceste  
inbarbatărea sufletului meu resare din în-  
credere neclătită în ajutorulu lui Ddiu,  
iéra mangaierea inimii mele cresce si se  
intaresce, cându cugetu la vecinitatea  
eparchiei bucovinene cu sânt'a metropolia  
de aiei, unde impregiarulu marelui lucé-  
feru ierarhicu vedu o cununa marétia de  
lumini stralucitórie, unu poporu alesu alu  
lui Ddiu, carele dupa lupte nenumarate  
și suferintie nespuse, cá unu Israitu nou,  
a devenitu în starea de binecuventare.

„Binecuventatu se fia numele sântei  
Metropolii a Româniloru gr. or. din Tran-  
silvani'a și Ungari'a, și multiamire adenca  
Escelentiei Sele parintelui Metropolitu  
imprenu cu presântitiloru Episcopi ori  
avura bunatatea prin seversirea actului  
de chirotonire de astadi a indeplini o  
lipsa simtitoria în ordinea ierarhica a  
eparchiei bucovinene.

„Binecuventatu de Ddiu sa fia po-  
porulu românu carele radica atâtu de  
mari sacrificii pentru buna starea și în-  
florirea bisericiei.

„Binecuventarea Domnului preste a-  
donarea de astadi, cu alu seu daru, și cu  
a sea iubire de ómeni totu-déon'a acum  
și pururea și în vecii veciloru Aminu.“

Publica ascultă cu atentiune în-  
cordata și cu viu interesu. Cându inse  
se termina cuventarea a pruptu în acla-  
mationi de sa traiésca în repetite rendori.  
Totu asiá 'si arata publiculu simtiemin-  
tele sele simpaticului prelatu prin acla-  
mationi pre strada în mergerea dela bi-  
serica pâna la resiedinti'a arhiepiscopésca.

În aceea-si di, pre la 12 1/2 ôre în-  
teliginti'a româna din Săbiu, lângă carea  
s'a alaturatu reprezentantii clerului din  
Bucovin'a și o deputatiune din Brasiovu,  
cu P. Archimandritu și Vicariu arhiepiscopescu  
alu archidiecesei nôstre transil-  
vane, Nicolau P o p e 'a, în frunte, a gra-  
tulatu în espressioni fôrte bine simtite  
nou chirotonitului, carele totu astu-feliu  
a și respunsu.

Escelenti'a Sea P. Archieppu și Me-  
tropolitu alu nostru a datu în onórea ós-  
pelui unu prandiu splendidu la care a  
luatu parte și autoritătile cele mai înalte  
bis. militari și civili din locu.

Luni cu trenulu de sér'a plecara  
Presântiele Sele Archieppu și Metrop.  
Bucovine, eppii Caransebesiului și Ara-  
dului și reprezentantii clerului din Bu-  
covin'a. Unu numeru frumosu de români  
se aflara ierasi la gar'a drumului de feru.  
Cându începù masin'a sa fluere de ple-  
care proropseseră români ce adunati în pu-  
ternice : sa traiésca ! și asiá ne desparti-  
ramu de acei ce au lasatu atâtea suveniru  
placute în sinulu nostru și cari dorimu  
că sa duca dela noi cele mai sincere și  
binevoitórie felicitări pentru er'a cea noua  
ce li se deschide provincié loru bisericesci.

## Epistola deschisa

a deputatului dietalu Gabr.  
baronu de Kemény cătra  
alegatorii sei.

(Fine.)

Dupa cum amu amintitu, ministeriulu  
dupa parerea mea fu trantitu chiaru de  
majoritatea, din alu cărei sinu a esitu acum  
mai bine de unu anu ; maioritaea l'a  
trantitu, pentru ca-lu tienea de necapa-  
bilu de o conducere rationala, pentru ca  
nu afla în tressulu nici o capabilitate or-  
ganisatorica, pentru ca lipsele financiali  
devenira din di în di totu mai apesatorie,  
mai desolate, și pentru ca tiér'a deveni  
aprópe necapabila de a traí de pre o di  
pre alt'a. Abiá cadù cabinetulu Slavy  
și atmosfer'a se si infectă cu ide'a coali-  
tionei. Dela cine proveni ide'a ? Eu nu  
sciu, dara atát'a sciu, ca si paserile ciri-  
plau despre acést'a si foile nu scriau altu  
ce-va si în cluburi nu se desbatau alte  
lucuri ; sciu, ca escitarea eră mare, nu  
mai putiena eră încordarea si faimele  
monstruóse rivalisau unele cu altele. Dóra  
voia partid'a majoritătii cum-va coaliti-  
nea ? Eu cugetu, ca o majoritate fôrte  
considerabila din partid'a lui Deák nu o  
voia, totasi nu sciu cu siguritate, pentru  
ca clubulu că atare nu fu consultatu în

privinti'a acést'a. Se pare ca respectivii  
credeau, ca nu se platescu a împreună  
elementele divergente din partid'a majori-  
tătii și ca în locu de a face acést'a e  
mai bine a negociá cu opozitiunea. Si cine  
a fostu acél'a, care se afundă pâna la  
gátu în negociările de coalitiune cunoscuté,  
déca foile publice a impartasitu lucruri  
adeverate ? Slavy și contele Andrassy.  
Despre contele Andrassy a descoperitu  
mai tardu ministerulu presiedinte Bittó, ca  
densulu că ministru de esterne nu s'a  
amestecat în afacerea crisei ministeriali.  
Bine, sa concedemu, ca e adeveratu. A  
dimissionatu dara Slavy în urm'a unei ne-  
intielegeri cu colegii sei séu a unei certe  
escate în sinulu ministeriului, spre a se  
tiené capabilu de formarea unui ministe-  
riu nou ? N'amu intielesu de unu ase-  
menea casu.

A întrebatu (Slavy) partid'a deakista  
de carea se tienea și densulu, ca doresce  
sa-lu véda în fruntea unui ministriu nou ?  
Despre acést'a inca n'amu intielesu nimic-  
cu, dara amu intielesu despre tôte com-  
binatiunile possibile si nepossible cu mi-  
nistrii si cu deosebire de ministerulu fi-  
nancieloru, în cari a lipsitu cu totulu unu  
nume, numele barbatului, care de vre-o  
câte-va diecenie e o autoritate reconos-  
cuta în cestuni financiali si nationalu-eco-  
nomice, numele acélui'a, care a proiectatu  
cu o agerime extraordinaria laterea fi-  
nanciale a complanării si care a esecu-  
t'a o mai tardu că ministru cu multa de-  
steritate, unu nume, dicu, numele conte-  
lui L o n y a y. Pentru ce ? N'amu au-  
ditu dela nimenea nici pre departe unu  
responso plausibilu la acést'a întrebare,  
din contra amu vedutu pre multi, care  
tieneau lucrulu de unu ce firescu. Eu din  
parte-mi individualminte marturisescu, ca  
acést'a e unu ce nefirescu si e togm'a  
asiá, că si cându cine-va în hól'a sea  
s'aru adresá cătra unu orologieriu séu  
lacataru séu cătra unu pacala si aru in-  
cungiurá cu intentiune svatulu unui me-  
dicu. N'amu auditu pre nimenea dicendu,  
ca Slavy pre tempolu câtu tienù crisa  
întrega a cerutu svatulu lui Lonyay. Diur-  
nalele mai putienu a înregistratu ce-va  
despre acestu lucru.

Cuvinetele mele la nici o întemplané  
nu însemna, ca altulu alara de contele  
Lonyay nu pôte fi unu ministru de fi-  
nancie bunu. Ministerulu actualu de fi-  
nancie, Ghyzy, e în fondu unu barbatu  
prudentu, conscientiosu si activu, ceea ce  
se adeveresce prin carier'a sea politica  
eminenta în tempu de mai multi ani.

Si ce amu disu mai susu în genere  
de ministeriulu lui Bittó, ca acceptu cu  
prevenire simpatica activitea sea, potu sa  
dicu în specialu si de Col. Ghyzy. Cele  
de mai susu le-amu indigitatu numai spre  
a demonstrá decursulu neparlamentariu alu  
crisei ministeriali care se sferá de curendu.

În starea momentana, concedu cu  
bucuria si binevoitaa, unu progresu nu  
se pôte denegá, nu numai pentru ca a  
succesul delaturarea crisei si amu esitu  
din unu casu confusu si amu castigatu  
terenu mai solidu, ci si pentru ca a suc-  
cesu a face imposibila coalitiunea cu opo-  
sitiunea ce nu acceptéza complanarea, cu  
acea coalitiune, care déca se implinea ade-  
verea proverbulu ce dice : „Eu amu  
prinsu unu tureu dara elu nu me lasa“.  
Bucurosu concedu, ca ministerulu presie-  
dinte Bittó si-a castigatu în privinti'a a-  
cést'a merite ce nu se potu disputá, totasi  
acestu succesu momentanu nu ne pôte,  
dupa câtu pricepu eu, dá o garantia si-  
gora, ca afacerile nôstre s'au intorsu prin  
acést'a spre bine si ca acést'a va fi sta-  
tornicu.

Multi privescu în stările financiali  
uniculu isvoru alu tuturor calamitătiloru  
nôstre. Acést'a presupositiune trebuie sa  
o combatu. Nu potu sa impartasiescu  
nici parerea, carea amu ceti'o în „Re-  
form“, în o epistola publicata dupa cum  
sustienu unii, de ministerulu de esterne,  
contele Andrassy, dupa carea avem sa  
acceptamu unu „troscu“ alu tieriei. Suntu  
de parere, ca stările nôstre financiali se  
potu regulá, ba creda inca, ca e mai  
usioru a regulá fncialele nôstre decâtu a  
îndreptá stările nôstre parlamentarie si a  
delaturá parerea perversa ce avem de-  
spre politica.

Patri'a nôstra de seculi are consti-  
tutiune. dara în tôte stadiéle desvoltării  
ea eră departe de a poté coresponde po-  
stulatelor parlamentarismului care se  
introduse rapede în 1848. Dupa cum pri-  
cepu eu monarchi'a constitutiunale cu  
regimu parlamentariu e cea mai perfecta  
forma de statu, totasi trebuie sa admitu,  
ca noi simtimu si portamu greutatea im-  
provisatiuniloru dela 1848.

Regimulu parlamentariu cu ministe-  
riulu seu responsabilu e într'adeveru celu  
mai perfectu regimu. Pentru a poté ajunge  
la valóre conducatorii politici, conducatorii  
de partida, membrii dietei au trebuintia de  
unele calitati neincungiurabile. Afara de  
sinceritatea barbatésca si de perseve-  
rarea în ideile si propunerile conducato-  
rilor, în cari o argumentatiune că acé-  
st'a : „eu amu cunoscutu vitiositatea  
proiectului ce l'amu substernutu si de  
vreme ce si preotulu celu bunu totu in-  
vétia pâna la finea vietiei séle, lu voiu  
imitá si voiu subserne cu totulu altu  
proiectu“ este eschisa, se mai recere,  
că simpathiile si antipathiile personali,  
cameraderiele si domni'a de clică sa dis-  
para. Membrii parlamentului au trebuin-  
tia de unu simtiu mai tare de cuviintia  
si trebuie sa-si inece dorulu de a cuventá,  
sa stimeze ordinea discussiunei fiindu-ca  
din 400 de membrii 60—70 suntu în  
stare a împedecá progresarea aparatului  
incarcatu. Relativu la acést'a me potu  
provocá la unu esemplu fôrte aprópe si  
amaru. Pentru a cuprinde politic'a se  
recere celu pacinu intru atátu perseve-  
rantia si siguritate câtu sa nu avemu  
teama în tôte dilele de crise si alte tem-  
plari, sa nu ne tememu, ca ne va ajunge  
sôrtea criseloru în guvernele din Roma-  
ni'a si Spani'a; de alta parte se recere  
multa resolutiune si independintia, pentru  
a aduce rivalitatea conducatoriloru în  
marginile cuviincióse si a li supprime ca-  
pritiile. Opiniunea publica inse trebuie  
sa aiba preste totu mai multu respectu in-  
intea legiloru. Se recere ôre care tre-  
zia care nu umbra dupa teorii si frase  
binesunatórie, ci carea cauta numai ce e  
corespondietoricu si folositoriu. Déca din-  
tr'odata tind-mu man'a dupa tôte precum  
potemu cascigá, potemu sa si perdemu  
inse fôrte multu.

Stimabili mei alegatori sa nu me  
întrebe, unde si pâna unde se afla erórea ?  
Nice ca cându si cum se va sferi ? Unde  
vomu ajunge ? La aceste nu potu sa res-  
pundu, indigitezu numai, ca starea nô-  
stra e critica. Voiu sa ve aducu aminte  
ca candu aru fi disu cineva cu ocaziunea  
complanării : voru trece 6 séu 7 ani fără  
resbelu si atunci vomu ajunge în o crisa  
politica si financiale, de siguru unu atare  
profetu se numia nu numai unu pesimistu  
ci pôte si unu clevetitoriu reutaciosu. Cu  
cátu inse e mai mare pericolulu, cu atátu  
e mai intelitória necesitate că sa si im-  
plinesca totu insulu detoriant'a cătra  
patria.

Profundu simtiescu eu greutatea a-



cestei responsabilități și me silesc după o rece precugetare a implinirii totuși a detorințele mele că ablegatu. Deo Ddieu succese mai bune în viitoriu!

Nr. 29 alu „Albinei“ ne surprinde cu următoarea curiositate, după cum dice numit'a foia, primita dela Sabiu. Eata ce dice:

„Precum se afirma, totu din acestu incidinte s'a datu „Telegrafului Romanu“ o directiune, cea mai intielépta și dédna de unu organu bisericescu oficiale (?!) etc. etc.“

Luăm unu simplu notitia despre acestu la p s u s c a l a m i a l u d. cores. din Sabiu cu acea, ca dorim că pre viitoriu sa-si dea însusi o directiune mai intielépta corespondintieloru sele și sa numai inventeze lucruri, cari n'au fostu și de cari n'au avutu nimenea nici o lipsa.

### Diet'a Ungariei.

B u d a p e s t ' a 23 Aprile 1874. (Cas'a reprezentantiloru).

Dupa deschiderea sedintiei și resoluvera formalieloru indatinat

Mich. K e m é n y presenta petitiunea reuniunii agronomice bekesiane pentru crearea unui ministeriu separatu de agricultura.

Petitiunea se predă comisiunii petitiunarie.

Cas'a trecendu la ordinea dilei continua desbaterea asupr'a proiectului de lege relativa la notarii publici.

§ 54. enumera toate casurile, în cari se cere unu documentu notariu, că afacerea de dreptu sa pōta fi valida.

Georg K o n d o r o s y face propunerea: sa se dica respectu în acestu paragrafu, ca documentulu notariu e necesariu nu numai în trebi de dreptu între casatoriti, ci sa se estinda și asupr'a altoru casuri.

Mich. B e s a n u cunoscendu însemnatatea acestui § propune, că sa se predee comisiunii centrale spre a se discută a două ora.

Pledandu ministrulu de justitia P a u l e r pentru propunerea lui Besanu, această propunere se primesce și § amintitu se predă comisiunii centrale.

Urméza la discussiune votulu separatu alu clasei a două care vrea sa mai adauge la § 54 inca doi paragrafi, si adeca:

§. 55. Si la intabularea în cărțile funduarie a aceloru afaceri de dreptu, cari se incheia cu privire la transcrierea sēu restringerea dreptului de proprietate relativu la imoblie, suntu de lipsa documente notariu, intru câtu transcrierea și restringerea nu se cuprind în alte documente judecătorești.

Documentele private despre atari afaceri de dreptu după inactivarea acestei legi numai atunci pota servi de basa la intabulatiune, cându li se va dá conformu dispusetiuniloru acestei legi poterea de documentu publicu.

§. 56. Documentele aceste notariu au sa se dea de către notariulu în terminu de 8 zile oficiului competentu dela cărțile funduarie etc.

Ernst. H e d r y, referintele sessiunei a două motivandu votulu separatu lu recomandă spre primire.

L K á r m á n presenta o propunere, după carea sa se aviseze ministrulu de justitia, că cu proiectulu despre nou'a organizare a judecătoreieloru sa prezenteze camerei totu odata și o motiune motivata relativu la trebuint'a transcrierei dreptului de proprietate pre imoblie.

Iul. S t e i g e r și Dem. B o n c i u votéza pentru votulu separatu; Gab. V á r a d y și And. S c h m a u s pentru testulu comisiunii centrale.

Dupa o lunga desbtere la care participa mai multi oratori, punendu-se la votu votulu separatu se respinge de către majoritatea Casei și asemenea se respinge și propunerea de concludu a lui Kármán.

B u d a p e s t ' a 24 Aprile. (Cas'a reprezentantiloru). Deputatu Dan. I r á n y i îndrepta către ministrulu presedinte interpelatiunea, de este autentica depesi'a

publicata în diariulu din Parisu „Tamps“, pre carea a îndreptat'o fostulu cancelariu imperialu B e u s t către ambasadorulu austro-ungaru principele Metternich. Acea depesia arata, ca în anul 1869 s'au incheiatu între monarchia noastră și Franc'a o aliantia ofensiva și defensiva secreta. De este autentica depesi'a întreba I r á n y i, ca s'a incheiatu respectivulu tratatu secretu cu scirea ministrului presedinte alu Ungariei? În fine întreba I r á n y i, ca este aplecatu ministrulu presedinte a substerne Casei acelu tratatu?

Interpelatiunea se dá ministrului presedinte.

Dupa această se continua și se sferiesce desbaterea proiectului relativu la notariatu publicu. La § 194 care tratéza despre procedur'a disciplinaria se incinge o discussiune vina. Sectiunea a 9 a adusu aici unu votu separatu, care dá potestatea disciplinaria la camer'a notariatului. Majoritatea a acceptatu inse propunerea comisiunii centrale, după carea judecatori'a disciplinaria are sa constee din presedintele judecatoriei reg. competente, din doi judecatori și doi membri ai camerei notariu. Discussiunile asupr'a acestei legi au duratu 4 zile.

B u d a p e s t ' a 25 Aprile. (Cas'a reprezentantiloru). Presied. Bela P e r c z e l deschide sedintia la 10 ore.

Ferd. H o r a n s z k y îndrepta către ministrulu de comunicatiune această interpelatiune:

Tiené-se-va podulu calei ferate care se afla lângă Solnocu și duce preste Tisz'a totu-déun'a în stare corespondentia intereselor comunicatiunei sigure? Déca nu:

Ce dispusetiuni are de cugetu a face dlu ministru spre a preveni siguritarea periclitata în mare mesura a persóniei, averei și a comericiului?

Interpelatiunea se da în scrisu ministrului de comunicatiune.

Cas'a trecendu la ordinea dilei resolvesce mai întâiu petitiunile din Seria XXIX conformu propuneriloru facute de comisiunea petitiunaria.

Urmandu alegerea membriloru în comisiunile permanente pentru locurile vacante majoritatea a votatu: Pentru Paulu S o m s s i c h în comisiunea financiale, Ign. H a j d u în comisiunea pentru regularea raportului între statu și biserica, Ferd. H o r a n s z k y și Th. V e c s e y în comisiunea pentru cercetarea fundatiuniloru publice, Alois D e g r é în comisiunea de revisiune a diariului.

Sedintia se incheie.

Ablegatii se dăcu în salele sectiuniloru spre a discută obiectele predate loro.

B u d a p e s t ' a 27 Aprile. (Cas'a reprezentantiloru). După autenticarea protocolului se anuncia abdicarea deputatului din scaunulu Medasiului, Fried. S c h r e i b e r.

Gust. K a p p îndrepta către ministrulu de comunicatiune următoarea interpelatiune:

1. „E adevératu, ca junctiunea calei ferate Orsióv'a s'a concessionatu sub conditiuni, cari suntu egali cu eschiderea Transilvaniei dela comerciulu universalu?

2. „Ce positiune a luatu regimulu preste totu în această cestiune fatia de guvernulu și camer'a Romaniei?“

Col. S z é l l substerne raportulu comisiunii financiale asupr'a proiectului de lege relativu la cladirea unei case pre sēm'a ministrului pentru aperarea țerei.

Referintia comisiunii centrale substerne raporturile despre următoarele proiecte de legi: relativu la modificatiunea § 29 art. de lege 31 din 1871 și în legatura cu această o propunere de concludu, care tientesce la substerne unu proiectu de lege despre simplificarea cârtiloru funduarie, mai departe relativu la reformarea cârtiloru funduarie din Pest'a.

Lad. S z ö g y é n i și E. Daniel substerne raporturile comisiunii petitiunarie, cari se voru pune la ordinea dilei în Sembet'a cea mai aprópe.

Lad. S z ö g y é n i anuncia, ca co-

missiunea verificatori'a a verificatu pre deputatulu alesu la Panciov'a Dr. Politu cu rezervarea termiunului legalu de 30 zile.

Ministrulu de comerciulu B a r t a l atragendu atentiunea asupr'a proiectului de lege montanu substerne și tiparitu de mai înainte se róga pentru esmiterea unei comisiunii de specialitate de 15 membri carea sa esameneze proiectulu amintitu.

Cas'a primesce propunerea ministrului Bartal.

Dupa aceste se face conosciutu rezultatulu alegerei membriloru în comisiuni pentru locurile devenite vacante în timpul din urma și cu această se incheie sedintia.

### Memorandu

în obiectulu administrarei fonduriloru comune bisericesci și scolare ale dieceselor române de Aradu și Caransebisu.

În proiectulu de regulamentu, lucratu de comisiunile sinodale esmise ad hoc în Timisióv'a în jumateata a 2-a a lunei lui Decembre 1873 vedemu indata în §-lu 1-mu adoptatu principiulu, ca fondurile bisericesci și scolare, comune dieceselor române din Aradu și Caransebisu, anume:

1. fondulu generalu comunu bisericescu;

2. fondulu pentru unu siminariu gr. or. român;

3. fondulu generalu scolaru comunu, în care se cuprind și fondurile

a) pentru edificiulu preparandiei comune în Aradu;

b) celu asiá numitu convictualu pentru preparandi;

4. fondulu invetiatorescu pentru pensii;

5. fundatiunea Balaiana pentru stipendie, au se remăna definitivminte nedespartite și sa se administredie și pre viitoriu în comunu prin o administratiune comunu de sine statatori'a cu scaunulu în Timisióv'a.

Administrarea comunu se motiveza în proiectu, ca nedespartirea acestoru fonduri aru fi conforma compusetiunii și destinatiunii loro. Motivarea această nu o aflămu mai de aprópe desvoltata și comprobata, precum nu aflămu la proiectulu de regulamentu amintitu nici o motivare, ce aru petrunde mai adencu în lucró, ceea ce în genere este o mare scadere a acestui proiectu mai alesu fatia cu importantia cestiuniloru, ce se pretind a fi deslegate prin elu.

Aceste considerante precum și impregiurarea, ca sinodulu extraordinariu alu diecesei Caransebesiului tienutu în 29 și 30 Iulie 1871 în sedintia sea a II-a sub Nr. prot. 20 a prevedintu dejă, ca aceste fonduri la tempulu seu au sa se imparte definitivminte între ambele diecese, iera sinodulu ordinariu din anul trecut prin pasulu decisiunii sele din 17 Aprile 1873 Nru prot. 24 al. I ca adeca cestiunea despre partea unei și cele-lalte diecese la aceste fonduri are „sa remăna deschisa“ si-a rezervatu pre deplinu dreptulu de a studiá și supune de nou decisiunii sele sinodale afacerea impartirii acestoru fonduri: toate acestea a îndemnatu și pre senatulu epitropescu alu Consistoriului nostru diecesanu în sedintia sea din 19 Fauru a. c. Nr. 57 a esmite în unanimitate din sinulu seu o comisiune pentru studierea proiectului de regulamentu amintitu cu îndatoricea, că această comisiune sa-si subscerna până la prosim'a sedintia epitropesca respectivulu seu elaboratu în form'a unui memorandu.

Deci satisfacendu subscris'a comisiunii acestei onorifice misiuni propra a comunicá on. senatu, în obiectulu administrarei pre viitoriu a amintiteloru fonduri, opiniunea sea în următoarele:

Principiulu adoptatu de comisiunea esmisa în Timisióv'a, ca adeca fondurile sa remăna și pre viitoriu nedespartite și sa se administredie cumulativu de către o corporatiune nedependinta în Timisióv'a, subscris'a comisiune nu-lu afla nici compatibilu, nici convenabilu nici prac-

ticabilu pentru poporulu și clerulu din ambele diecese, cari suntu proprietarii cei adevérati și fonduriloru.

Departu sa fia de noi a disputá on. com. suni ad hoc bunavointia și celu mai mare zelu intru de a luá mesuri durabile pentru pastrarea și asigurarea acestoru fonduri cascigate cu atâtea sacrificii și lupte, potemu dice secularie. Dara aceea ne va fi permisu a observá înainte de tóte, ca comuniunea averei, proprietatea marginita nici odata nu a avutu vre unu rezultatu imbucuratoriu și efectulu intentionatu.

Premittendu acestea în genere ne luamu voia a trece în detaliu.

Amu numitu proiectulu comisiunii ad hoc de necompatibilu, de necovenabilu, de nepracticabilu, ne permitemu alu mai numi inca și de fórtu sumtuosu și preste mesura complicata și acum remăna a comprobá aceste adevéruri.

Nu va potea nimenó dedisputá, ca fondurile cestionate nu suntu avere, proprietate bisericesca. Cine a administratu dela fundarea bisericeii crestine până astadi averea bisericeii?

Snedrionulu sēu Consistoriulu este unu asiedimentu asiá de vechiu că însasi biserica, acestu s'a concreditu din vechime totu-déun'a chivernisirea averiloru eparchiali sub greumentulu responsabilități și alu consciintiei, despre ce ne dau probe nenumerate canóne ale bisericeii noastre.\*) Sistem'a consistorieloru noastre astadi este cu multu mai perfecta că intrecutu. Nu este posibilu, nu este compatibilu și convenabilu cu institutiunile noastre bisericesci vechi și noue, că averea eparchiei sa se concredia altei corporatiunii afara de Consistoriu, o administratiune separata de Consistoriu și de capulu diecesei pre cându nu ne dá nici o garantia, nu are nici cea mai mica basa în institutiunile și asiedimintele noastre bisericesci, ba cutezamu a afirmá, ca este negatiunea statutului nostru organicu sanctionatu de Majestatea Sea regele, la ce inse sperămu ca nu si voru dá și nici nu-si pota dá consentiementulu și votulu loro nici veneratele sinóde eparchiale, nici pré venerati capi ai bisericeii nōstr, Metropolitulu cu Episcopii sei sufragani.

Aru respectá ore sinódele și capii dieceselor noastre asiediamintele stravechi și noue bisericesci și legalitatea atunci, cându pentru administrarea și manipularea unei părți intregitorie din averea eparchiei s'aru infintia unu altu Consistoriu specialu investitu cu privilegiu: directiunea proiectata pentru administrarea fonduriloru bisericesci în Timisióv'a. Noi, basati pre convingerea noastră cea mai intima, respondemu cu tóta resolutiunea, ca prin crearea unei atari corporatiuni, a unui Consistoriu privilegiatu pentru doue eparchii, s'aru negá bazele fundamentale istorice ale bisericeii în privintia administrarei averei ei și s'aru formá unu prejudetiu periculosu, ale cărui consecintie de confusiune și desorganizare nu se pota prevedea.

Dara déca acestu proiectu alu administrarei comune este necompatibilu și necovenabilu cu asiedimintele vechi și noue bisericesci, densulu este nepracticu, complicatu și provocatoriu de o suma de conflicte. O simpla cetire a §§-loru 21, 22, 23, apoi 31 comprobá această afirmatiune a noastră de plinu. În acesti §§-ni se dispune că computele anuali directione sa le substerna ambelor sinóde împreuna cu copiile tuturor documentelor spre esaminare, avendu a dá absoluturiu ambele sinóde în contielegere unulu cu altulu. Eara cându între sinóde se voru escá diferintie necomplabile prin intielegere imprumata, sēu cându — ce este și mai multu — cei ce au depusu computele, s'aru aflá vatamati prin vre-o decisiune sinodala, atunci are locu apelatiunea la congresulu nationalu bisericescu, carele va decide finalmente. Mai departe se defige în §-lu 32, ca

\*) Canon. apost. 38; 40, 41; Can. 25 IV.; 26 IV.; 35 VI.; 11 VII.; 12 VII.; 24, 25 Antiochia; 40, 89 cartag. Cap. 57 Pravila româna, drept. can. Metrop. Siagun'a taerea a VI., statulu org. §. 132. —



controlarea respective inspectiunea fondurilor, pe cât timp nu sunt adunate sinódele o exercéctia capii dieceselor cu ajutoriul senatelor episcopesci, cáror'a în casuri de constatarea vre unui periculu pentru fonduri, li-se da dreptulu suspenderei unuia s'eu altui funcionariu dela oficiu si înlocuirea provisoriu a aceluia.

Fatia cu atâtea autoritati, ce li se dá dreptulu de a dispune si decide în cauz'a fondurilor si fatia cu dreptulu de apelatiune la congresu, concesu datatorilor de computari, nu ne sfim'a a ni exprima fundat'a temere, ca administratiunea fondurilor indata ce s'aru pune în lucrare, va întâmpina dificultati mai neaportabile, iera între dispunatori, directiune, sinóde, episcopi si senatele episcopesci se voru nasce indata o suma de colisiuni cu atátu mai vertosu, fiindu ca sfer'a de activitate a fia-cáru dispunatoriu este atátu de mancu circumscrisa si fiindu ca nu se prescrie de locu, pâna la ce suma póte în totu anul sa pretinda unulu s'eu cel'a-laltu sinodu dia interesele fondurilor pentru trebuintiele diecesei respective, conformu destinatiunei fia-cáru fondu.

Apoi dupa esperinti'a, ce o avemu despre duranti'a sesiunilor anuale ale sinódelor eparchiali unu absolutoriu pentru manipularea fondurilor pre unu anu, abia se va potea estrada în alu 3-lea si deca se va apelá cum-va la congresu abia în alu 4-lea s'eu 5-lea anu. Cáci scim, ca sinódele anuale au sa se tiena totu în aceluasi tempu în Aradu si Caransebesiu. Scim ca acelea duréza numai vre-o câte-va dile. De ore-ce nu se póte presupone mai departe, ca decisiunile sinodale luate în cauz'a absolutoriului, fiindu elu de mare importantia si circumstantiale, se voru puté telegrafá dela unu sinodu la altulu, asiá nu va remanea altu ce-va, decâtu cá decisiunile luate în cauz'a absolutoriului din partea unuia s'eu celui'a-laltu sinodu, sa se pertracteze în sinódele anului viitoru si asiá abia în alu 3-lea anu se va potea stabli formul'a absolutoriului si estrada finalminte în impreuna întielegere directiunei fondurilor, apoi deca cum-va vre-unu funcionariu datatoriu de ratiociniu nu se va multiam cu cuprinsulu absolutoriului vomu trebui sa acceptám pâna la prossimulu congresu, carele se conduna la 3 ani odata.

O dispositiune mai nepractica impedecatori'a a administratiunei abia ni mai potemu întipui, afara, deca nu vomu sa tînem mai de multe ori în anu sinóde eparchiali.

Dealtmintrelea nu pricepem, cum se investéza de odata congresulu nostru nationalu bisericescu, cu unu dreptu, de a se luá densulu apelatiune, cu unu dreptu, pre care densulu dupa agendele lui tasativminte enumerate în §-ulu 154 din stat. org. nu-lu are, nu-lu póte avea, de ore-ce, precum sinódele eparchiali, asiá si congresulu bisericescu nu suntu organe esecutive, ci numai legislative.

Deca vomu alterá necontentitu aceste base fundamentali, întru adevero rezultatu nu póte fi altulu, decâtu unu caos generalu alu competintielor si arm'a acestor'a încetarea administratiunei prompte si secure în biseric'a si scola.

Nu scim, ce are sa urmeze în acelu casu, deca pre cât timp nu suntu adunate sinódele unu capu diecesanu în întielegere cu Consistoriulu seu episcopescu dupa convingerea lor, fiindu periculu pentru fonduri suspendéza pre vre-unu funcionariu alu fondurilor, iera cel'a-laltu capu diecesanu se opune la acéta mesura?

O suma de cestiuni de asemenea natura se impune indata cugetatoriului la prima cetire a acestui proiectu de regulamentu, dara nici tempulu, nici puterile cele marginite si impetuositatea altor agende oficióse urgenti nu ni permitu a intrá si mai afundu în afacerea criticea asup'a acestui proiectu.

Ne marginim deci a aretá mai departe, ca adeca administrarea fondurilor în modalitatea propusa de comisiunea ad

hoc este inca si pre sumtuósa adeca imprennata cu pre mari spese.

Suntemu noi ore amici ai progresului, ai înfloririi si prosperarei bisericiei atunci, cându pentru manipularea unei párti întregitorie din averea eparchiei amu infiintiá, afara de Consistoriele de astadi altu Consistoriu non privilegiatu: directiunea desamintitelor fonduri comune?

Membrii consistoriali, asesorii, au facutu si facu servitiu gratuite bisericiei lor si acum dintr'odata ne tredim cu o suma de oficianti bine salarisati, cu membrii provédiuti cu diurne si spese de calatoria mari, acolo unde putemu evita spezele si economisá salariile cele considerabile?

Personalulu directionalu cu salariile si retributiunile lor, diurnele si viaticile membrilor, închirierea localitatilor si alte spese cancelariali dupa proiectulu de regulamentu voru consumá angalminte 6000 fl. v. a. Acéta suma considerabila de bani se póte economisá în totu anul, deca Consistoriele voru conduce administrarea si manipularea fondurilor.

Ni se va obiectuina, ca atátu la administrarea câtu si la manipularea fondurilor se receru individi cu cunoscentie speciale de contabilitate, de cari individi nu dispunu astadi consistoriele. La acéstea respundemu, ca sinódele si consistoriele se voru ingrigi negresitu pentru acuiararea de stari individi indata dupa primirea fondurilor în administratiunea lor. Dealtmintrelea avemu esemplu viu în archidieceps'a Transilvaniei, la care se administra si manipuléza cu cea mai mare punctuositate, credintia, esactitate si regularitate fonduri în sum'a aprópe de unu milionu florini de cátra individi, cari nu se potu numi apriatu barbati de specialitate, dara în urm'a ocuparei functiunei lor consistoriali, pre láng'a remuneratiuni moderate, si-au castigatu indata cunoscentiele necesari cassari si manipularie cu bani.

De aci urmédia, ca nici cunoscentiele speciale luate ele de sine nu ne dau absoluta garantia despre o administrare si manipulare corecta si credincioasa.

Acéstea suntu totu atâtea impregiurári si motive, din care se vedr apriatu, ca administratiunea comuna pentru ambele diecese pre câtu este ea contraria asiedimintelor bisericesci, cu atátu mai tare nu póte fi dens'a salutaria pentru noi si ca prin urmare fondurile dupa parerea nostra trebuie sa se imparta între ambele eparchii din Aradu si Caransebesiu.

Ni se va pune întrebare, ca cum, dupa care cheia dara sa se imparta fondurile acéstea?

Noi respundemu „aequalis divisio non conturbat fratres.“ În comisiunile esmise la Carlovétiu pentru impacatiune totu-déun'a s'a observatu paritatea numerului între ambele diecese, spezele acestor'a comisiuni de începutu le-a suportatu în mesura egala ambele diecese. Nu voim a validat'a ca protopresviteratele apartenatóre de consistoriulu din Oradea Mare n'a contribuitu la formarea fondurilor susu atinse si ca pártile banatice si mai alesu acelea ale diecesei nostre a Caransebesiului au contribuitu regulatu si în mesura mai bogata în atinsele fonduri, ci noi dorim impartirea fratiésca în dóue párti egali a tuturor acestor'a fonduri si anume a fia-cáru'a fondu specialminte dnpa activele si pasivele lui.

Simtialu de dreptate, amórea fratiésca suntu totu atátu'a factori principali, de cari fit ambelor diecese trebuie sa fia condusi si în acéta actiune a lor. Impartirea se va face usioru, cându amórea si dreptatea nu voru lipsi dintre frati, precum credemu, ca nu voru lipsi. Certele si frecarile bisericesci avute cu serbii suntu de ajunsu, nu le potemu transplantá si perená acum în sinulu nostru, alu fiiloru de o credintia si de unu sange, dandu fára nici o lipsa ansa la espectoratiuni si recriminari unui sinodu contra celui'a-laltu si ingreunându si congresulu nostru bisericescu cu cause de ale nostre speciale, cari pre densulu nu-lu atingu nem.dilocitu si punendu-lu de judecatoriu în cause, în care densulu nu

are se judece. Principis obsta, sero medicina paratur.

Înainte de a încheia ne luám voia a observá, ca membrulu comisiunei asesorulu si referintele senatului episcopescu Aronu Damaschinu a doritu a se petrece în acestu memorandu, pre láng'a motivarea de mai susu facuta în favórea impartirii fondurilor înca urmatórele motive proprii ale sele:

1. Dupa §-lu 132 din stat. org. senatulu episcopescu pre láng'a administrarea, manipularea, si tînera în evidentia a averei si fundatiunilor proprii ale episcopiei are a suprainspectuá si tîne în evidentia tota averea bisericésca miscatóre si nemiscatóre din intrég'a eparchia. De aci resulta datoriti'a senatului de a veghá neadormitu asup'a manipuláre cu realitátele si capitalele din tóte comunile bisericesci ale diecesei, o datoriti'a, cárei'a senatulu episcopescu, dupa esperinti'a de pâna acum, nu póte satisfacé nici pre departe numai cu unu individuu salarisatu, pre cându, deca amintitele fonduri comune se voru despartí si partea diecesei nostre se va administrá aici, personalulu senatului episcopescu va trebui sa se mai înmultésc'a si asiá fiindu ca personalulu nou, avendu de lucró de dupa unu capitalu de circiter 200,000 fl. numai cu 4-500 conturi, se va puté aplicá:

a) pentru de a manipulá totu de odata si cele 12 fonduri diecesane actuale, cari deca au sa se póte dupa tóte regulele întru progresarea lor, voru contiené preste 2000 de conturi cu unu venituu anualu aprosimativu de 15,000 fl;

b) pentru de a supravedea computele anuale ale fia-cárei comunitati bisericesci din eparchia, ale contributiunilor la fondurile gen. diecesanu, teologice, preparandiale etc. etc. care tóte la anu se suie preste 1000 de bucáti în multe casuri de totu voluminóse;

2. Pentru ca competintiele fondului nostru generalu diecesanu, creatu în anul 1872 prin aronculu de 3 or. de sufletu s'aru popularisá prin prestarea de împrumuturi date comunelor bis. si individoru din atinsele fonduri dedreptulu de aci, de unde li se impun tóte sarcinele bisericesci, prin care mesura aru intrá în totu anul regulatu 10,000 fl. în cas'a diecesana; în fine:

3. Pentru ca chiaru în acelu casu, deca partea diecesei nostre nu s'aru predá senatului episc. consist. alu nostru spre administrare, totusi în interesulu celoru amintite în punctulu 1 si 2 acestu senatu va trebui înmultitu cu 2 individi salarisati, fiindu ca altcum, pre láng'a cea mai încordata activitate si diligintia a unu individuu salarisatu, nu se va poté satisfacé pre deplinu missiunei celei grele si pline de responsabilitate a desamintitului senatu

Deci opiniunea comisiunei esmise în unanimitate din partea v. senatu episcopescu în sediint'a sea din 19 Fauru a. c. Nr. 57 în cauz'a studierei proiectului de regulamentu elaboratu de comisiunea ad hoc în Timisiór'a culminéza în acea, cá sa se propuna ven. sinodu eparchialu alu diecesei nostre a Caransebesiului din partea on. senatu episcopescu, cá veneratu acél'a si respingendu cá necompatibilu si neconvenabilu cu asiedimintele vechi si nóue bisericesci, mai departe cá nepracticu, pre sumtuosu si complicatu elaboratulu comisiunei sinodale ad hoc, relativu la administrarea si manipularea cumulativa viitóre prin o corporatiune administrativa comuna în Timisiór'a, respingendu totu de odata si votulu minoritatiéi acelei comisiuni pentru administrarea cumulativa a fondurilor în Aradu, — sa binevoiesca a decide în principiu impartirea drépta a fondurilor între ambele diecese si spre acestu scopu sa se esmita din gremiulu ven. sinodu o comisiune, constatóre de 6 membri: 2 preoti si 4 mireni, care intrunindu-se cu o atare comisiune esmitenda si din partea sinodului aradanu sa pacteze în privint'a modalitatiloru impartirii, iera dupa finirea pactárilor si raportarea comisiunilor despre rezultatu pertractárilor sa se convocé sinóde

extraordinari în ambele eparchii pentru definitiv'a regulare a acestei afaceri.

Observându în fine, ca la compunerea acestui memorandu si la motivarea lui ne-a condusu numai consciintiosa înteresare pentru binele si prosperarea sántei nostre biseric'i si a credinciosiloru ei remanemu cu profundu respectu

Ai onoratulu senatu episcopescu Caransebesiu 30 Martiu 1874.  
plecati servi membri ai comisiunei Iosefu Soracsiu Majoru m/p. asesoru consist. Ioane Brancovicu m/p. ases. cons. Aronu Damaschinu m/p. ases. consist. Ioana Bartolomeiu m/p. secret. consist. si referinte alu comisiunei.

Nr. epitr. 133, bis. 320, scol. 127;  
Memorandulu acest'a cetindu-se în tóte trei senatele consistoriului diecesanu în sediintele tînuite în 4, 5 si 6 Aprile 1874 s'a aprobatu si adoptatu în întregulu seu cuprinsu de cátra senatulu bisericescu si episcopescu; iera celu scolaru l'a luatu la cunoscentia.

Caransebesiu în 6 Aprile 1874.  
Ioanu Popasu m/p. episcopu. Georgiu Andreovicu m/p. Mihailu Pooreanu, Filipu Must'a, Demetriu Poppavitiu, George Basiu, Al. Stancovicu etc. asesori consistoriali.

### Discursulu dlui dep. D. Bonciu.

rostitu în camera ung. cu ocaziunea desbaterii speciale a §. 2. din proiectulu de lege despre notarii publici.)

On. camera! Cu privire la §-lu 2 din proiectu amu voitu sa facu si cu o modificatiune, dara dupa ce dl. deputatu antevorbitoriu inca a facutu o modificatiune în sensulu acest'a, iau cuvintulu numai pentru spriginirea aceluia. Înce înainte de ce a-si face acéta, permitemi on. camera, cá sa facu o scurta observatiune la vorbirea dlui dep. G. Kapp. Dlu Kapp în modificatiunea sea postesco, cá notarii publ. afara de limb'a oficiala a statului sa cunosca si cea germana, si afara de acea si limb'a tînutului respectivu. De aci urmédia, ca dl. dep. vrea sa atribue si limb'e germane totu acél'a privilegiu si predominie, cá si limb'e oficiale a statului. Din partemi numai predominiea unei limbi cunoscu în Ungari'a, si acea e a limb'e magiare. (Aprobare.) Cându recunoscu acéta, si mi radiu cuvintulu în interesulu celoru-a-lalte nationalitati, cari vorbescu alta limba, — din punctulu pe vedere, ca acele în rapótele vietiei vinu în atingere în limb'a propria, — acéta numai asiá o facu si o potu face, cá celelalte în folosirea drepturiloru sa fia deplinu egali, si esceptiunea cárei'a trebuie sa se dea mai multu, din punctu de vedere alu statului, sa fia numai cea magiara. (Aprobare.)

On. camera! Conformu §-lui 2 limb'a oficiala a statului e cea magiara. Permitemi on. cam. sa spunu pentru ce nu potu primí acestu §. cum este redactatu. — Legea din 1848 a datu egalitate de drepturi tuturor civilor de ori ce rang si nationalitate. Legea din 1868 art. 44 regulédia relationile, dupa cari civii nemagiari si potu folosí limb'a lor în afaceri oficióse si private. — Ori câtu de îndestulatóre s'eu neîndestulatóre sa fia acéste legi fatia de postulatoarele respectivor'u nationalitati, totusi din partemi aflu, ca frecárele si împarechiárele obveniente pâna în díu'a de astadi, nu provinu atátu de acolo, ca legea de nationalitate nu e îndestulatóre, câtu mai multu din împrejurarea fórté deca, ca acea lege nu se esecuta fidelu si consciintiosu, parte nici de organele guvernului, si mai vertosu de organele municipale. — Din partemi credu, ca ori câtu de buna sa fia ore care lege, deca esecutarea ei nu afla sinceritate si bunavointia la esecutori, nici odata nu va radicá valórea si pretiulu legi înaintea poporului, cá si cându se esecuta bine. Eu nu vofescu sa dau ocaziune la interpretarea rea a legi, ci dorescu, cá legea sa fia câtu mai chiara; cu câtu mai chiara e esprimata intentiunea legislatiunei, cu atátu mai putienuse



deschide cale interpretărilor false și dau-nose. Astă e acest'a și cu §-lu 2. Déca vomu combină acestu §. cu §-lu alu 7 nu suferă nici o dubietate, ca i se va poté dá întielesu, ca la denumiri, nationalitățile nemagiare în unele locuri aru fi cu totul eschise dela binefacerea legii, pentru ca nu s'a dispusu, că notarii publici se întielega și limb'a țienutului seu, și déca minist. de justitia nu va pofi dela notarii denumiti sa întielegă deplinu limb'a țienuturilor lor, — locuitorii din acele părți nu voru poté avé documenta autenticu în limb'a lor. Lucru e fôrte natur-lu. De s'a întieplă acest'a, atunci legislațiunea va cadé în cea mai mare inconsecință, căci déca legea d'n 1868 art. 44 a concesu nationalităților nemagiare, că pre terenul municipalu și comunalu sa-si foloséscă limb'a loru propria; ba inca déca §. 6 din legea despre esercerea potestății judecătorești, impune judelei se vorbésca limb'a respectivului țienutu, întrebu pre on. camera, ca nu va cadé legislațiunea în neconsecință, déca la acést'a institutiune nu s'aru recere asemenea calificatiune dela notarii publici, inca cu atât mai vertosu, ca notariatulu publ. nu e oficiu, not. publ. nu va implii ce-va funcțiuni de statu, și e pentru acea că se reguleze relațiunile de dreptu privatu ale civilor.

Autenticitatea publica a acestor documente e de mare interesu pentru ambe părțile, de-si aceste documente de dreptu privatu voru veni înaintea judecătorei numai déca se voru escă nescari diferinție între părțile ce le subscriseră. Deci aru fi cea mai mare nedreptate fatia de nationalitățile ne magiare, déca legislațiunea nu s'aru îngriji, că notarii publici sa scie limb'a nationalității, ce locuiesc în acelu locu.

On. camera! Eu voiescu că pre lângă limb'a oficiala a statului sa se exprime și acest'a, și nu-mi radicu conventulu pentru ca n'asi pretinde și eu, că notariulu publica sa scie limb'a oficiala a statului; și eu mergu mai departe, pretindu că nu numai notariulu publicu, oficialulu și judecătoreulu sa scie limb'a magiara, ci pretindu acest'a dela ori care factoru, care ocupa locu în viața publica a statului, și pretindu acest'a nu numai în interesulu statului, ci și întru alu nationalităților. Pentru ce? Eu credu, ca carele nu scie limb'a oficiala a statului, acel'a nu se poté radica la acelu gradu alu culturai în cutare țiera, la care se radica celu ce scie limb'a statului. Da, 'mi potu întipui, ca și fără cunoscinti'a limbii statului poté fi cine-va omu investiatu cu renume europénu, dară nu-mi potu închipui, că cine-va fără cunoscinti'a limbii oficiale a statului se pota avé cultura generale în patri'a sea, sa pota cunósce afacerile vietii de statu ale patriei se.

Plecându din acestu punctu de vedere marturisescu sinceru, ca nu mi-aru fi parutu reu déca în acestu § s'aru dice ca respectivulu notariu publicu pre lângă limb'a of. a statului sa prieapa și limb'a nationalității din cerculu respectivu.

Altmintrea aru fi potutu remané din acestu § și despusetiunea, ca not. publ. sa scie limb'a oficiala a statului, pentru ca acest'a de sine se întielege, nu trebuie prescria, pentru ca jace în natur'a lucrului, în esistința statului. Deci opiniunea mea este, ca în Ungari'a limb'a magiara n'are lipsa de spriginu, ci de spriginu an lipsa limbii nationalităților, că întrebuintarea acelor'a între marginile legii sa nu fia împiedecata.

Me rogu de indulgența on. Case, dară déca e vorba de limba, voiescu a mai face câte-va observatiuni. Precum antevorbitoriulu meu, asiá nice mie nu-mi place a face din tôte, cestiune de nationalitate și nici nu-mi radicu conventulu pentru aceea, căci întru câtu se poté voiescu și eu a evitá acest'a; dară déca este vorba de limba, dechiaru, precum este cunoscutu și înaintea on. Camere, ca pre lângă aceea, ca înainte de tôte sum fiu alu Ungariei și alu natiunii politice unghuresoi, totu odata sum și natulu

altei nationalități. Mie nu mi e greu a o marturisi acest'a, cu atât mai vertosu, pentru ca esistința nationalităților o sciu combină cu esistința statului unghurescu cu supremati'a și predomnirea limbii unghuresci.

Sciu și afu ecuitabilu, ca limb'a natiunii magiare trebuie se predomnésca în Ungari'a. Pentru ca în fine, privindu la istoria, trebuie sa reconósca ori care nationalitate din acést'a patria, déca numai nu este preocupatu, ca nationalitatea magiara a creatu statulu; trebuie sciu și reconóscutu și aceea, ca în decursu de 800 de ani nationalitatea magiara l'a sustienutu în contra tuturor atacurilor și periceloro, de și cu succursulu celor'alte nationalități, dară totu-déun'a sub firm'a nationalității magiare, și prin urmare este lucru firescu, ca rolulu de conducere se cuvine numai nationalității magiare.

Amu aflatu de lipsa a vorbi la acestu obiectu și din acestu punctu de vedere, pentru ca sum convinsu și despre aceea, ca multi nici până acum, dară inca nici acum nu suntu în chiaru cu punctulu de vedere, din care plecu eu și mai multi amici ai mei de principii în acest'a cestiune.

Eu reconoscu, ca suntu ore-care factori ai nationalităților, cari în pretenșiunile de nationalitate nu se misca pre acelu terenu alu moderatiunii și precauțiunii, pre care poté me misca eu și mai multi soci de principii. Deci afu necesariu, și ca a sositu tempulu, că se delinieze acelu punctu de manecare și numai pentru acea, că se nu se considere, ca fia-cine, care nu se tiene de nationalitatea magiara, urméza directiunea acelor'a anumiti factori. Multa turburare de concepte au provenitu din lucrulu, cari au disu: „deputatu alu nationalității.“

On. Camera! eu credu, ca acest'a nu trebuie definita, cum o definescu multi și le-o imputa acelor'a, ci credu ca trebuie definita, ca noi căti suntemu aici, în prim'a linia suntemu reprezentantii țierei, și care dice, ca este reprezentante alu nationalității, acest'a numai asiá se poté întielege, și numai asiá întielesu i-se poté dá, ca este chiamatu a reprezenta și aperiá interesulu unei nationalități, că unu anumitu interesu specialu, chiaru asiá că altu deputatu ore-care, care este chiamatu a reprezenta interesulu specialu alu cutărui țienutu.

Astfelu întielegu eu și acest'a este întielesulu deputatului nationalității, nu inse că se facea din tôte cestiunea cauza de nationalitate, precum disu deputatu Besanu. Suntu deputati, cari trecu marginile cu pretenșiunile lor; acest'a inse insisi voru vedé ca nu-si voru ajunge scopulu și prin urmare ce folosu din tóta esagerarea? Eu din parte-mi nu voiescu drepturi de nationalitate pre ruin'a statului și constituțiunii magiare, pentru ca eu dorescu a satisfacé intereselor de nationalitate numai între marginile constituțiunii unghuresci. (Aprobare).

On. Camera! Areténdu punctulu de manecare, ce-lu ocupa fatia cu acést'a cestiune, cându e vorba de limba, dopa ce și din consideratiuni practice nu voiescu că nationalitățile sa fia eschise dela folosulu unei legi salutare precum este cea de fatia, dela care eu acceptu multu bine, — pentru aceea partinescu și recomendu atentiunii on. Camere propunerea condeputatului Besanu.

**Post'a redactiunii.** La mai mult. Articuli polemici contr'a celor publicate asupr'a „Tel. Rom.“ în „Albin'a“ și alții de natur'a acestor'a nu i mai publicămu pentru bunulu păcei. Rogămu inse pre dd. tramitatori a ne onorá cu articuli obiectivi și în cari se tratéza cestiuni economice, scolari etc.

#### Raportu comerciale.

Sabiu 5 Maiu n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecat, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 7 xr. până 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33; ovésu 2 fl. până 4 fl. 3 xr.; cucuruza (porumbu) 3 fl. 87-4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca.

Çânep'a 18—20 fl. maj'a.  
Linteă 6 fl. 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.  
Fenu legatu 1 fl. 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr. maj'a.  
Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.  
Carnea de vita 18—22 cr. p., de porc 28 xr. Un-sórea 79 xr. până la 1 fl. 20 cup'a.

#### Publicatiune.

Efeptuindu-se sortirea a  $\frac{2}{3}$  din membrii de până acum în sensulu Statutului provisoriu din 22 Martiu 1869 și a inaltului emisu comitalu din 6 Fauru a. c. Nr. Com 179/1874 se va luá înainte la 12, 13 și 14 Maiu a. c. în curtea svatului dela 9 până la 12 ore antemeridiane și dela 3 până la 6 ore dupa amédi întregirea necesaria a reprezentanției urbane (comunităție urbane) și reprezentanției scaunale i. e. a reprezentantilor cari suntu a se esmite de comunitatea Sabiana la adunarea scaunale.

Fia-care alegatoriu, care va fi îndreptatulu la alege prin unu certificatulu de alege, ce i se va inmanuá și va suná pre numele seu, va avea a inscrie din numele alegatorilor îndreptatili pre o siedula numele acelor 100 de barbati, cari voiescu că sa fia alesi în loculu celor esiti din comunitatea urbana; apoi pre o a dóua siedula a scrie numele acelor 114 barbati, cari densulu va a-i alege pentru adunarea scaunala, observandu-se totuodata, ca membrii adunării scaunale nu trebuie sa fia totu unii și acéi'a, cari suntu membrii reprezentanției urbane.

Alegiyeru în corporationile respective e acel'a, care în comun'a respectiva are dreptulu activu de alege.

Fia-care din ambele siedule nu poté contine mai multe nume, decâtu face numerulu reprezentantilor și trebuie a se insemná esactu numele și conumele, ocupatiunea civica seu numerulu conscr. a locuintei alegendului, spre a se potea usioru destinge de alte persóne cu acelasi nume.

Spre usurinti'a alegatorilor nu e necesariu, că fia-care sa-si scria siedul'a de alege cu mân'a propria înaintea comisiunii, ci se poté folosi de sieduli scrise gat'a, tiparite ori litografate.

Fia-care alegatoriu are a se prezenta înaintea comisiunii alegatoriá în un'a din dilele menite pentru actulu de alege și depunendu certificatulu seu de alegatoriu a predá totu odata acolo ambe siedulele de alege, adeca atâtu pentru corperatiunea urbana câtu și pentru cea scaunala.

Certificatele de alegatori se voru inmanuá alegatorilor provocati multu până la 7 Maiu.

Cându unu alegatoriu până în acést'a di nu s'aru provedea cu cert ficatulu de alegatoriu, atunci se poté reclamá la curtea svatului unu d'plicatu.

Scrutiniulu se incepe la 15 Maiu a. c. și se face în publicu.

Șabiu la 1 Maiu 1874.]

Comitetulu alegatoriu.

(1—2)

#### Concursu.

Devenindu parochi'a Chesleri, în protopresbiteratulu Ternavei de josu vacanta se escrie concursu până în 9 Maiu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari de până acum'a.
2. Gradina de legumi pre care are de a se radica casa parochiala.
3. 16 jugero 415 □ portione canonica parte aratóre parte cositura.
4. Un'a vie de 999 □;
5. De tóta famili'a o di de lucru (claca) și dóua copuri de mustu. —

Doritorii de ocupá acést'a parochia au sa-si astérna suplicele instruate cu documintele recerute de prescriesele St. org. la subscrisulu până la terminulu susu prefiptu. —

De a g u, 25 Martie 1874.

Cu întielegerea comitetului parochialu.  
Danilu Tamasu  
Adm. prot.  
(2—3)

#### Concursu.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. din Cristiori protopresbiteratulu Zarandului se escrie prin acést'a concursu până în 12 Maiu a. c. în care di va fi si alegerea.

Doritorii de a competiá de acést'a parochia carea este clasificata de o parochia de cl. a III (treia), au a-si îndreptá petitionile lor instruate în sensulu statut. org. la subsemnatulu în Bradu (cot. Zarandului) până la terminulu susu amintitu.

Bradu 15 Aprile 1874.

În cont elegere cu comitetulu parochialu.

Nic. I. Miheltianu,  
prot. gr. or. alu Zarandului.

(3—3)

#### Edictu.

Costanu Lesiu gr. or. d'n Fauresti districtulu Cetatei de Pétra au parasitu cu necredința pre legiuit'a sea sotie Ana Patiu de mai multu tempu nesciindu-se loculu ubicatiunii lui prin acést'a se citédia în tempu de unu anu și anumitu până la 1 Martie 1875 sa se infatisiedie înaintea sc. protopresbiteralu gr. or. căci la din contra procesulu urditu se va otári si în absentia lui. —

Fauresti în 1 Martie 1874.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractulu Cetatei de Pétra.

(3—3)

#### Edictu.

Ioan'a Posicasiu nascuta Cristea din Bobohalm'a, carea de 10 luni a parasitu cu necredința pre legitimulu seu barbatu Nicolau Posicasiu din Silea ung. cotulu Albei inf. fără a se sci ubicatiunea ei, se citédia a se infatisia înaintea subscrisului scaunu ppescu în terminu de unu anu și o di, căci la din contra procesulu intentatu asupr'a-i se va pertractá si decide si în absentia ei.

San-Benedictu în 28 Febr. 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu Muresiului.  
Artemiu Cristianu,  
adm. ppescu.

(2—3)

#### Edictu.

Ioanu Luc'a din Ocn'a Sabiului, carele de 8 luni a parasitu pre legiuit'a sea sotie Elen'a Gligoru Baltesiu fără a se sci ubicatiunea lui, se citéza a se infatisia înaintea subsemnatului scaunu ppescu în terminu de unu anu, căci la din contra procesulu matrimonialu asupr'a-i se va pertractá si decide si în absentia lui.

Mercurea 8 Aprile 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu tract. Mercurea.

I. Drocu,  
adm. prot.

(1—3)

Nr. 26. — 1874.

#### Edictu

Prin care Ioanu Sora din Seliste, carele de tempu mai îndelungatu au parasitu patri'a și pre soci'a lui Coman'a Romanu Hens'a totu din Seliste fără a se sci loculu aflării lui, se provóca, că în terminu de unu anu, sa se prezenteze înaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortiale intentatu asupr'a-i, se va otári — amesuratu prescrieselor canonice — și în absentia lui.

Sabiu, 22 Fauru 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu tractulu protop. alu Sabiului I.

(3—3)

#### Ioanu Cristea

compacturu în Sabiu,  
se recomanda on. publicu român cu legarea de cărți, protocoale, brosiure etc., și preste totu cu esecutarea tuturor comisiunilor ce cadu în cerculu compactoriei, promitiundu lucru promptu și solidu și cu pretiuri câtu se poté mai moderate.

Locuint'a strad'a (uliti'a) Tur-nului Sag-Gasse Nr. 24.

Din cause tehnice nr. pre-sentu se spedéza mai tardiu.